

PAK proiektua: askotariko hezkuntza-premiak dituzten ikasleak gelan bertan artatzeko programa didaktiko inklusiboa. Ikerketa ebaluatzailea. Zientzia eta Berrikuntza Ministerioa (Erreferetzia: SEJ2006-01495/EDUC)

TALDEAN IKASTEN IRAKASTEKO IK/KI PROGRAMA (*«Ikasteko kooperatu/Kooperatzen ikasi»*)

Lantaldea:

**Pere Pujolàs eta José Ramón Lago (koord.), Mila Naranjo, Olga Pedragosa,
Gemma Riera, Jesús Soldevila, Glòria Olmos, Alba Torner eta Carles**

Rodrigo

I. Inclusión y Aprendizaje Cooperativo. Programa CAAC

Tres ideas fundamentales, como punto de partida:

1a

Una escuela y un aula inclusiva acoge a todo el mundo, no rechaza a nadie: todos tienen derecho a acudir a ella, sin distinción de la discapacidad, el origen cultural o cualquier otra diferencia, y poder aprender en ella **con** sus compañeros y **de** sus compañeros.

La única manera de hacer posible aulas inclusivas, en las cuales puedan aprender juntos alumnos aunque sean muy diferentes, es estructurando en ellas el aprendizaje de forma cooperativa.

Introducción

Tres ideas fundamentales, como punto de partida:

2a

La cooperación supone algo más que la colaboración: detrás de la cooperación hay valores fundamentales como la solidaridad y el respeto por las diferencias.

No puede haber propiamente cooperación (es decir: no se pueden educar los valores que hay detrás de la cooperación) –en un aula– si previamente se han excluido de ella a los que son “diferentes”, si el aula no es inclusiva.

Introducción

Tres ideas fundamentales, como punto de partida:

3a

Algunas **competencias comunicativas**: expresar, argumentar e interpretar pensamientos, sentimientos y hechos; escuchar las ideas ajenas; aceptar y realizar críticas constructivas; colocarse en el lugar de otro de forma empática; respetar opiniones distintas a las propias con sensibilidad y espíritu crítico...

Algunas **competencias sociales**: practicar el diálogo y la negociación para resolver conflictos; trabajar en equipo aportando lo que uno sabe junto a lo que saben los demás para resolver juntos problemas comunes...

Difícilmente se pueden practicar y, por lo tanto, aprender, estas competencias y otras, si los alumnos no tienen la oportunidad de trabajar juntos, en equipo, dentro de la clase, de forma continuada.

1. De la “lógica de la homogeneidad” a la “lógica de la heterogeneidad”

De la “lógica de la homogeneidad”

La homogeneidad es un objetivo generalmente positivo al cual al menos debemos tender si no es posible alcanzarlo.

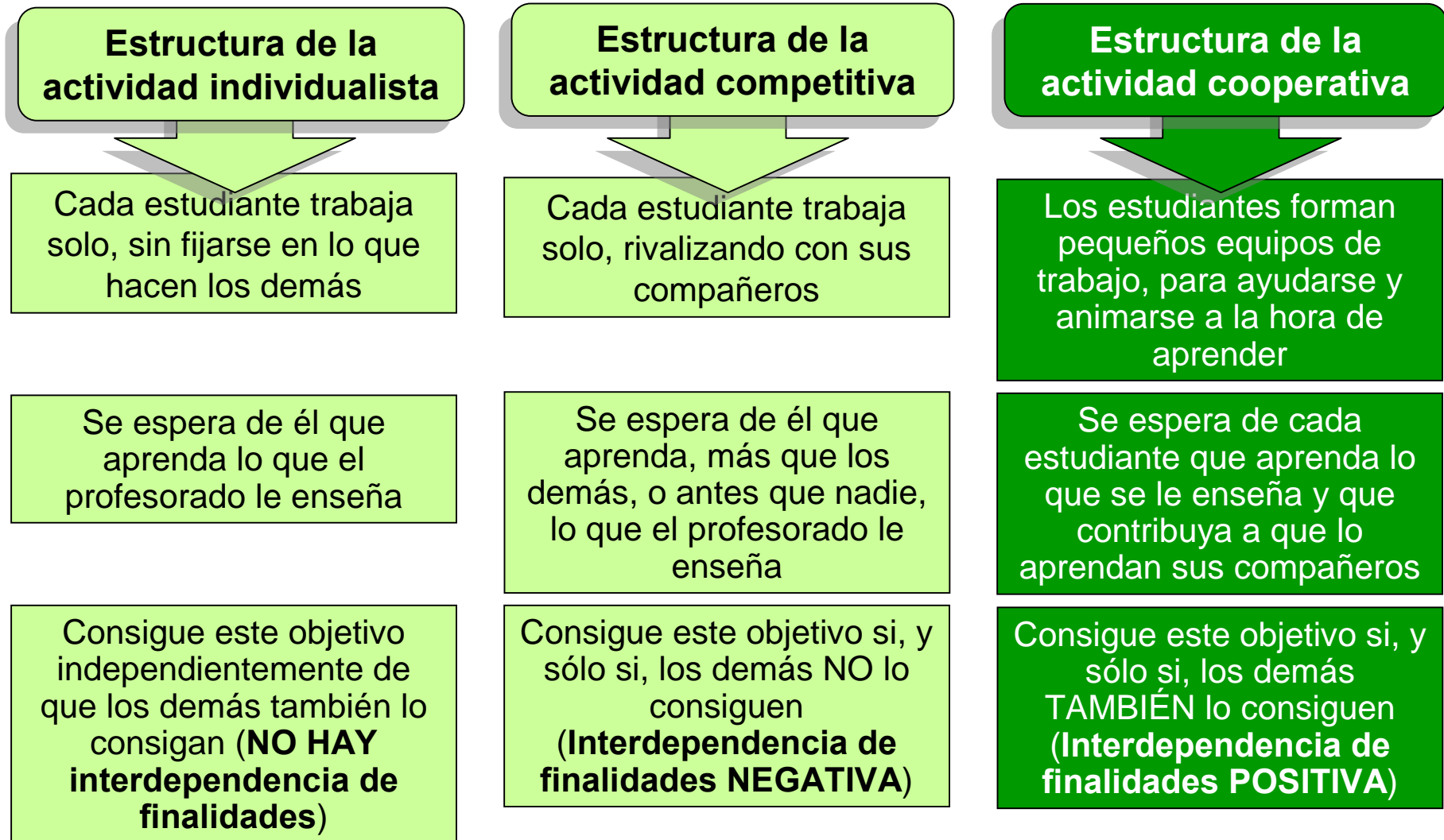
Agrupamientos homogéneos
Centros y aulas específicos

A la “lógica de la heterogeneidad”

Las personas con diferencias o disimilitudes –para participar en los entornos heterogéneos de la comunidad- en la escuela han de poder interactuar cuanto más mejor con todos los que forman parte de ella.

Agrupamientos heterogéneos
Centros y aulas inclusivas

2. De una estructura de la actividad individualista o competitiva a una estructura de la actividad cooperativa

2. De una estructura de la actividad individualista o competitiva a una estructura de la actividad cooperativa

¿ Qué pasa con los alumnos con más problemas de aprendizaje en una clase con una... ?

Estructura de la actividad individualista

Los estudiantes con problemas para aprender, deben recurrir al profesor del aula o al profesor de apoyo. Quizás pueden contar con la ayuda de un/a compañero/a...

Estructura de la actividad competitiva

Los estudiantes con problemas para aprender, deben recurrir al profesor del aula o al profesor de apoyo. Difícilmente pueden contar con la ayuda de un/a compañero/a...

Estructura de la actividad cooperativa

Los estudiantes con problemas para aprender cuentan, además, con el apoyo de sus compañeros y de sus compañeras

3. Las estructuras de la actividad (cooperativas), según Spencer Kagan

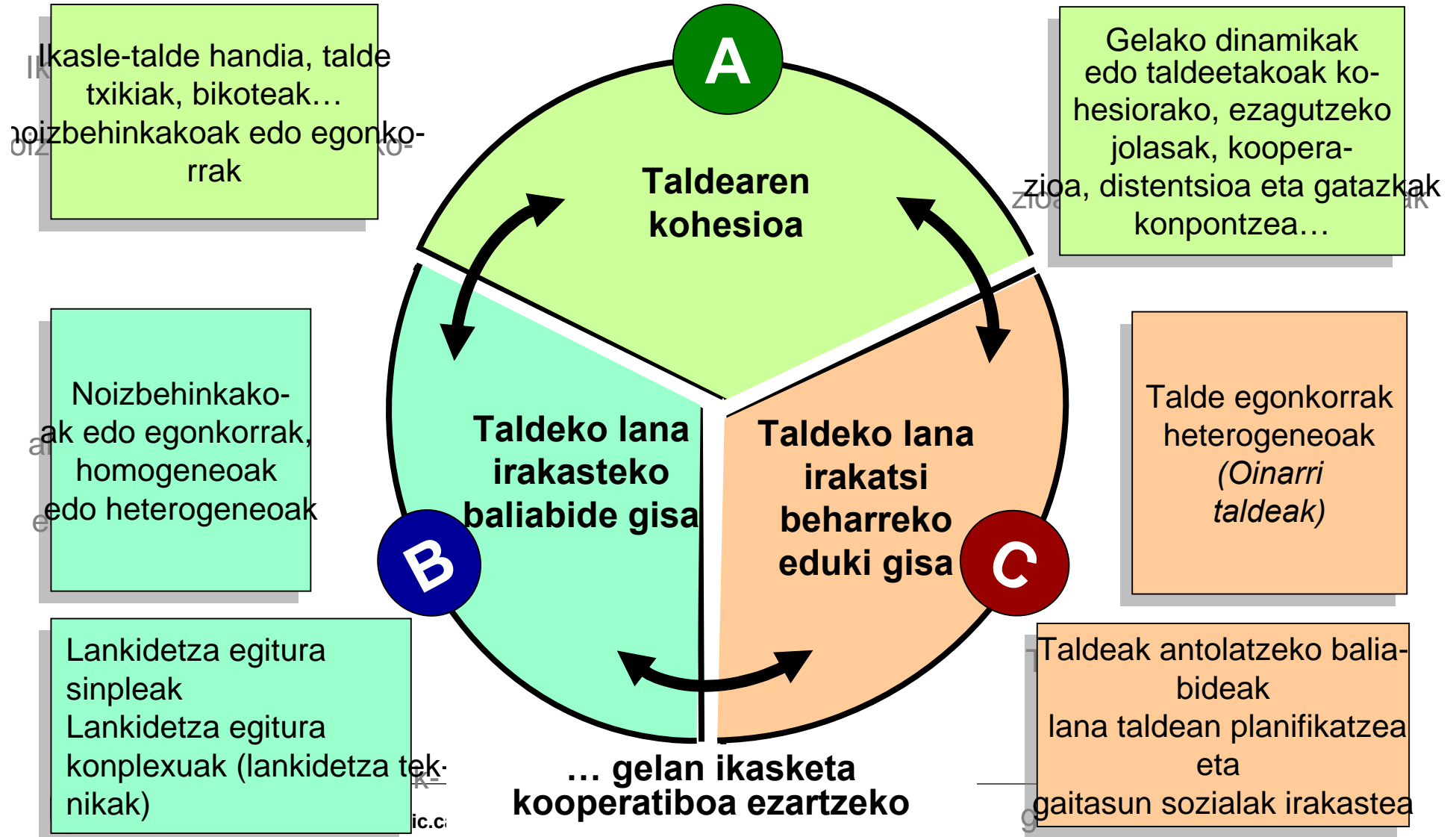
Una **estructura de la actividad cooperativa** corresponde a una determinada forma de organizar las sucesivas operaciones que los alumnos deben seguir en el momento de llevar a cabo una determinada actividad o tarea, de modo que se asegure al máximo lo que Spencer Kagan (1999) denomina la *participación equitativa* y la *interacción simultánea*.

Participación equitativa: Todos los alumnos y las alumnas deben tener la oportunidad y la “obligación” de participar equitativamente en la actividad

Interacción simultánea: Todos los alumnos y las alumnas de un equipo deben tener la oportunidad y la “obligación” de expresar su punto de vista, discutir y dialogar con los demás hasta llegar a un acuerdo

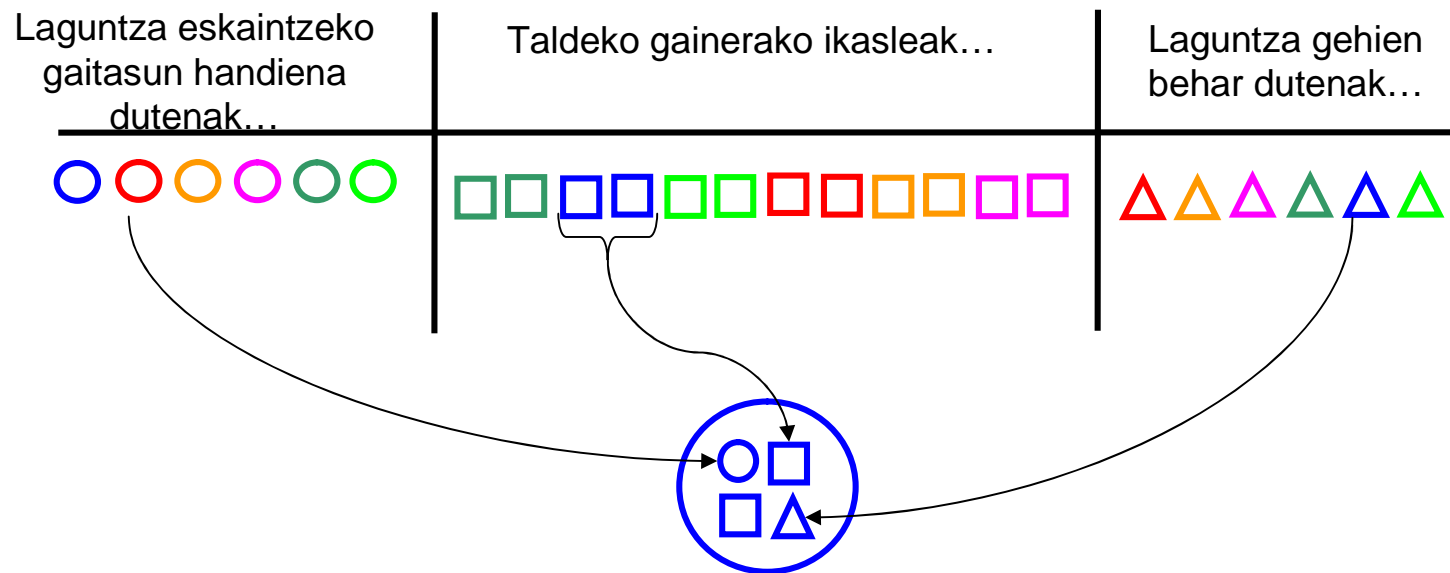
Ikasketa kooperatiboa ezartzea

Esku-hartze eremuak...

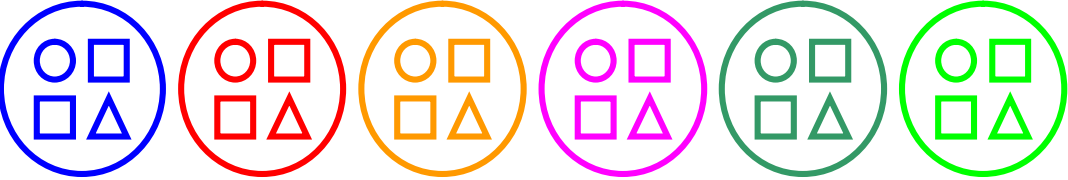

Aldez aurreko gai bat: taldeak nola sortu

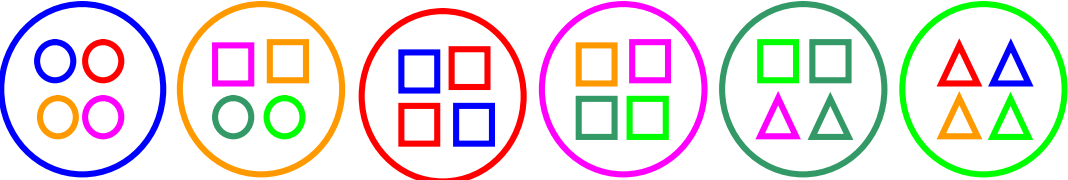
Talde heterogeneoak sortzeko, ikasleak hiru azpitaldetan banatu behar dira:

Aldez aurreko gai bat: taldeak nola sortu

TALDE HETEROGENEOA K:	
--------------------------------------	--

Banaketarik egokiena gauza berri bat ikasteko orduan

TALDE HOMOGENEOAK:	
-------------------------------	--

Ikasitako zerbait praktikara eramateko orduan banaketarik egokiena, ikasitakoaren mailarekin bat datorrena, eta ikasle talde jakin batean zenbait ikasketa indartzeko edo beste batzuetan ikasketa berriak sartzeko

1. A esku-hartze eremua: Taldearen kohesioa

□ A EREMUA: Taldearen kohesioa

Aldez aurreko baldintza da, beharrezkoa, baina ez nahikoa, ikasgelan ikasketa kooperatiboa ezarri ahal izateko:

Taldeak horrela lan egiteko gero eta joera handiagoa izan dezan ahalbidetuko duten baldintza onenak sortzen joatea:

- Taldean ikastea
- Elkarri ikasten laguntzea

1. A esku-hartze eremua: Taldearen kohesioa

Non, noiz eta nola landu taldearen kohesioa

- Tutoretza orduak
- Ikasgelako batzarra
- Hasierako agurra, goizean; arratsaldeko agurra
- Taldeko ospakizunak...

Taldean lan egitearen garrantzia eta eraginkortasuna erakusteko jarduerak

Talde osoko dinamikak:

- elkar ezagutzea bultzatzen dutenak,
- ikasleen arteko harremanak hobetzeko,
- talde edo ikasgela osoari eragiten dioten alderdiei buruzko erabaki adostuak hartzeko, eta abar.

2. B esku-hartze eremua: Taldeko lana baliabide gisa

□ B EREMUA:
Taldeko lana baliabide
gisa

Ikasgelako taldea zertxobait kohesionatuta dagoenean eta taldean lan egiteko eta elkarri laguntzeko gogoia duenean, zera egin behar dugu:

Lankidetzako egiturak pixkanaka gero eta gehiago erabili (sinpleak eta konplexuak):

- elkarrekin ikasteko
- eta elkarri ikasten laguntzeko, gero eta gehiago

2. B esku-hartze eremua: Taldeko lana baliabide gisa

Egitura kooperatibo baten funtsezko bi baldintzak

Berdintasunezko parte-hartzea:

- Ikasle guztiek aktiboki parte hartu behar dute jardueran. Inork ezin du beste baten ordeztu jardun eta ez da beti batek esaten duena egin behar. Bakoitzak ekarpen arduratsua egin behar du; ekarpen hori, noski, ñabartu, zabaldu eta aldatu egin dezakete taldeko gainerako kideek.

Aldibereko elkarrekintza:

- Taldearen barruan, ikasleek elkar animatu, lagundu, babestu eta zuzendu behar dute, bai ikasketekin loturiko gaietan bai jarrerari eta portaerari dagokionez.

3. C esku-hartze eremua: Taldeko lana eduki gisa

□ C EREMUA: Taldeko lana eduki gisa

Taldean lan egitea zirudiena baino zailagoa dela eta ikasleek taldean lan egiten ez dakitela egiaztatzean, zera egin behar da:

Ikasleei pixkanaka taldean lan egiten irakatsi, honako hau lortzeko:

- sortuko diren arazoak gainditzea (taldearen funtzionamendua autoerregulatzea)
- Talde gisa gero eta hobeto antolatzea

3. C esku-hartze eremua: Taldeko lana eduki gisa

Taldean lan egiten irakasteak, besteak beste, ikasleei honako hau irakastea dakar:

A

Talde eta komunitate kontzientzia izaten.

1. Taldearen helburuak oso argi izaten, honako hau elkarrekin lortzeko batzen baititu: ikasketan aurrera egitea eta batzuek besteei hori lortzen laguntzea.
2. Ikasgela osoko ikasleen artean proiektu komunak gauzatzea, talde bakoitzaren ekarpenekin.
3. Elkarrekin ospatzea –taldean eta ikasgela osoan– lortutako arrakastak

Talde bat zertxobait antolatuta dagoela ulertuko dugu kide guztiek lortu nahi dituzten helburuak argi dituztenean eta haiek lortzeko ahalegina egiten dutenean (***helburuen interdependentzia positiboa***)

3. C esku-hartze eremua: Taldeko lana eduki gisa

Taldean lan egiten irakasteak, besteak beste, ikasleei honako hau irakastea dakar:

B

Norberaren taldearen funtzionamendua autoerregulatzeko.

Arazo baten aurrean...

Arau bat ezarriko da...

Norbaitek honako ardura hau hartuko du bere gain...

Taldean lan egiten dutenean oihu asko egiten dute eta zarata asko dago gelan

Ahots apalean hitz egingo dugu ez enbarazurik egiteko.

Ahotsaren tonua kontrolatzea.

Norbaitek bere ikuspuntua inposatzen du eta besteek ezin dute ia beren iritzia eman

Guztien ikuspuntua entzungo dugu.

Jarduera neurtzea: «Egiturak» ondo aplikatzen direla kontrolatzea.

Guztiona den materiala gehienetan nahaspilatuta dago

Taldearen materiala errespetatuko dugu.

Taldearen materiala ondo zaintzea

Taldeko norbaitek arazo gehiago ditu parte hartzeko unean...

Elkarri lagunduko diogu parte hartzeko unean.

Behar duen norbaiti laguntzea.

3. C esku-hartze eremua: Taldeko lana eduki gisa

Taldean lan egiten irakasteak, besteak beste, ikasleei honako hau irakastea dakar:

B Norberaren taldearen funtzionamendua autoerregulatzen.

Talde bat zertxobait antolatuta dagoela ulertuko dugu kide bakoitzak funtzio bat betetzen duenean taldearen onerako (**rolen interdependentzia positiboa**)

Kargua	Zereginak eta erantzukizunak
Koordinatzailea	Neurtu jarduerak: erabilitako egituraren urratsak jarraitzen direla kontrolatu
Idazkaria	Ahotsaren tonua kontrolatu
Laguntzailea	Eman laguntza behar duenari
Materialaren arduraduna	Taldearen materiala zaindu

3. C esku-hartze eremua: Taldeko lana eduki gisa

Taldean lan egiten irakasteko baliabideak

Taldeko planak:

Horien bitartez –talde bezala denbora-tarte jakin batean lortu nahi dutena planifikatuz eta aldizka berrikusiz– taldeak autoerregulatzen joango dira, talde gisa hobeto funtzionatuko dute eta kideek, hortaz, taldean lan egiten ikasiko dute pixkanaka.

Taldearen koadernoak:

Bertan, taldeek beren «nortasun ikurrak» eta beren «historiala» idatziko dute (izena, kideak, arauak, karguak eta zereginak, *Taldeko planak*, «saioen egunerokoa», aldizkako berrikuspenak...